

УДК 338.242.2(477)

ІНСТИТУЦІЙНА КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕГРАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Лисюк В.М., Деркач Т.В.

У статті викладені основні концептуальні ідеї економічної інтеграції та авторські бачення щодо спроможності та доцільності їх застосування у національній стратегії інтеграції економіки України у світову економічну систему.

Постановка проблеми. Сучасний стан національної економіки України не може задовольняти ні її населення (будь який його прошарок – від найбіднішого до найбагатшого), ні політичні ні урядові структури. Такі ж проблеми виникають і в багатьох подібних до України держав, які невпевнено себе почувають через низький рівень економіки.

Ось чому, світове співтовариство шукає ефективні шляхи економічного розвитку, загострюючи сьогодні увагу на економічній інтеграції, як єдиному можливому механізмі вирівнювання економічного розвитку, наводячи аргументацію, що в сучасних умовах жорсткої міжнародної конкуренції багато країн, особливо економічно слабких, не можуть протистояти економічним кризам. У цьому плані інтеграція, як механізм економічного об'єднання для таких слабких країн, є досить привабливим і певною мірою можливим шляхом економічного розвитку і захисту національних економік. З цього приводу, визнаючи інтеграцію як «мультисистемний інститут розвитку», деякі автори зазначають, що «його ефективність має чіткі межі» [1, 4].

Такі ж проблеми постають сьогодні перед Україною, яка, втративши за останні 25 років свій економічний промисловий потенціал, шукає шляхи його відновлення через інтеграційні механізми. Значна кількість експертів, фахівців і вчених, сьогодні вважають, що головною причиною перманентної соціально-економічної кризи в Україні, є неадекватна політика, а. відповідно, і стратегія, інтеграції у світову економіку. Отже, після отримання Україною незалежності, в країні почалися активні дії у напрямку вбудування національної економіки у систему міжнародного поділу праці. При чому, слід зазначити, що такі дії

не в повній мірі були підготовлені, як з однієї (Україна), так і з іншої сторони – міжнародні інтегровані структури (СОТ, ЄС) [1-3].

Аналіз останніх досліджень та публікацій та невирішених раніше частин проблеми. Незважаючи на це, що інтеграційній проблемі присвячено достатньо уваги з боку відомих вчених, політиків, і, взагалі, фахівців, серед яких українські: Геєць В.М., Гайдуцький П.Г., Губерна Г.К., Мунтіян В.М., Сіденко В.Р., Кузнецов О.А., Дергачов В.О. та іноземні: Баласса В., Вардомський В., Портер М., Лісовилик Я., Комкова О., Хейфец Б. та інші, нерозкритою залишається проблема визначення методології вибору інтеграційної концепції, на основі якої обґрунтовано можливо вибудувати національну стратегію і сформувати політику інтеграції економічної системи України.

Ми посилаємось на відомі наукові публікації, як ранніх так і більш пізніх видань, порівнюючи їх висновки та прогнози. Це дає нам можливість впевнитися, що серйозні дослідження та обґрунтовані прогнози багато в чому співпадають. І, на жаль, у негативному плані. Це ще раз доводить, що політикам і державним діячам нехтувати ними в угоду своїм вузьким сьогоденним інтересам вкрай шкідливо, і навіть небезпечно для держави – її майбутнього.

Певні розбіжності, що особливо почали проявлятися у світі в другому десятиріччі ХХІ сторіччя показали явні прогалини в теорії інтеграції і її невідповідність сучасним реаліям. До нашого часу в теорії економічної інтеграції сформувалися основні напрямки: ранній неолібералізм - 50-60-ті ХХ ст. (В. Репке, М. Алле), пізній неолібералізм (Б. Баласса та ін.), корпоративізм - сер. 60-х (С. Рольф, У. Росту), структуралізм (Г. Мюрдаль, П. Стріттен, Ф. Перру та ін.), неокейнсіанці - 70-ті рр. (Р. Купер та ін.), дирижізм (Я. Тінберген, Р. Санвальд, І. Штолер) та ін. Слід зауважити, що між цими напрямками абсолютно чітко простежується відмінність поглядів щодо питання присутності держави в міжнародній економічній інтеграції.

Сучасна погляди на економічний розвиток тісно пов'язані з процесами інтеграції національних економічних систем у світову економічну систему. Автори вважають, що, безумовно, у цих поглядах є певний сенс, але, як, на нашу думку, значний вплив інтеграційних процесів на загальний економічний розвиток дещо, якщо не значно, перевищений. І ця думка підтверджується незадовільними результатами та негативними наслідками інтеграційного досвіду деяких країн, у тому складі, України. Прикладом може слугувати вступ України до СОТ з відповідними негативними наслідками та досвід у спробі Євроінтеграції тощо. Отже, після вступу України до СОТ не відбулось відчутних

позитивних змін в національній економіці, навпаки, значно збідніло населення, на багатьох ринках ми втратили свої позиції, про що говорить спроба Мінекономрозвитку щодо перегляду низки митних угод більш, як по 300 товарним позиціям.

А головним недоліком національної інтеграційної політики було і залишається те, що ми розглядаємо інтеграцію, як мету. В той час, як інтеграція є одним з інструментів (механізмів) економічного розвитку держави і суспільства, ефективність застосування якого може і має сприяти цьому розвитку [4]. У протилежному разі інтеграція стає інструментом в руках недалезорих політиків та вузького кола наближених до них бізнесових структур і підпорядковує цій меті внутрішні економічні інтереси суспільства.

Мета дослідження. Отже якщо розглядати економічну інтеграцію як засіб (інструмент) політики економічного розвитку, то на перше місце має завжди виступати саме економічна (прагматична) сторона інтеграційної політики, у якій головним стає економічний інтерес держави (суспільства). Таким чином, «завдання національного уряду малої країни полягає не в тому, щоб відкидати економічну взаємозалежність, яка вельми вигідна суспільству, а, швидше, в тому, щоб мінімізувати її неекономічні витрати» [5]. Саме це є метою нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні в ЄС набули поширення деякі інтеграційні концепції, серед них наступні:

- концепція різношвидкісного руху, яка передбачає, що певна визначена група держав – членів ЄС досить швидко рухається шляхом більш поглибленої інтеграції, а інші – повільніше. Але, передбачається, що останні, в подальшому, будуть приєднуватись до лідируючої групи при виникненні сприятливих ситуацій і, в кінці кінців, – вирівнюються у своєму розвитку;

- концепція європейського авангарду розглядає у якості авангарду групу передових найбільш розвинутих держав – членів ЄС, яку ще іменують «європейське ядро». Ця група країн більш стійка по відношенню до інших країн згідно різношвидкісної концепції. Традиційно у якості лідерів потенційного «ядра» у Європі розглядають Францію та Німеччину;

- концепція «різної геометрії» передбачає поділ ЄС на географічні частини, одна з яких є найбільш розвинутою, а друга – менш. Ця форма диференціації враховує різницю, як згідно різношвидкісної інтеграції, так і в кінцевій меті інтегруючих сторін. Головний акцент даної концепції полягає в визнанні суттєвої різниці між здатністю і бажанням до інтеграції серед держав – членів ЄС;

- концепція «a la carte» передбачає абсолютну свободу держав у виборі сфер і стратегії інтеграції. Згідно цієї концепції, держава – член ЄС, може вибирати серед можливих ті напрямки інтеграції, в яких воно бажає і може приймати участь. Така гнучкість передбачає свободу вибору інтегруючих держав, які можуть приймати, або виключати повністю, або частково умови, правила, або інститути, визначені інтеграційним об'єднанням. Прикладом такої інтеграції є Шенгенська угода.

Недоліками означених концепцій, які не дозволяють їх застосовувати в повній мірі в Україні, є такі:

1. Всі вони розглядають інтеграцію, як самоціль – мету, а не як засіб – механізм економічного розвитку, опираючись на віру, що інтеграція сама по собі приведе інтегруючі країни до високих економічних досягнень. На жаль, практика це не підтверджує, тому що інтеграція не знімає проблеми жорсткої конкуренції в середині об'єднання, в якій терплять поразку саме нові (слабкі) члени (Греція, Болгарія, Румунія, країни Балтії тощо). Це очікує і Україну.

2. Ці концепції не враховують інтереси і особливості, так званих інших (слабких) держав і підпорядковують їх інтересам провідних (сильних) держав. На прикладі ЄС – це держави «Європейського авангарду» або «ядра» (Франція, Німеччина), за частковим виключенням згідно концепції «a la carte». Така позиція загрожує малим членам втратою суверенітету і, відповідно, інтересу до власного економічного розвитку.

3. І, наприкінці, жодна з концепцій, що розглядаються, не передбачає механізми захисту власних національних економічних інтересів, як існуючих малих членів інтеграційного об'єднання (ІО), так і нових, а також тих, що бажають вступати. А механізми вступу до ІО – незмінні – безальтернативне прийняття умов і правил ІО, що на практиці наносить певні збитки кандидату, покриття яких ІО не гарантує. Україна в цьому впевнилась при вступі до СОТ. Виходячи з того, що структуру економіки ринкового типу складають ринки, наша концепція, на відміну від існуючих, будується на тому, що механізми економічної інтеграції базуються на інтеграції її ринків, а враховуючи, що у кожному ринку функціонують, як складові елементи його суб'єкти – підприємства, фірми, то і інтеграційні процеси слід розглядати починати з низького рівня, а самі процеси диференціювати на наступні рівні [4].

Серед всіх факторів, від яких залежить конкурентоспроможність національної економіки в останні часи домінує рівень и формат інтеграції. Як правило, держави, що інтегровані в форматі економічного союзу більш конкурентоспроможні, ніж ті, що інтегровані у форматі митного союзу, а

ті, в свою чергу, більш конкурентоспроможні, ніж держави, пов'язані між собою лиш угодами про зону вільної торгівлі.

Саме така залежність конкурентоспроможності від формату і рівня інтеграції, стимулює прагнення держав переходити, або хоча б, планувати такий перехід від нижчої форми регіональної інтеграції у форматі зон вільної торгівлі до більш високих форм – у форматі митного союзу і далі економічного союзу. Наприклад, держави Південної Америки перешли від формату вільної торгівлі до митного союзу (MERCOSUR), а держави африканського континенту не тільки перешли до митного союзу (COMESA), але і ставлять задачу створити економічний союз за зразком ЄС [6]. Якщо вважати, що національне господарство – це відкрита система, яка в тій чи іншій мірі обмінюється з іншими країнами товарами, послугами, капіталом, робочою силою і не може існувати без такого обміну, тобто, воно представляє собою складову частину світової відтворювальної системи. У такому разі інтеграція за рахунок значної активізації процесів міжнародного обміну де торгівля товарами розглядається лиш як його частка, передбачає більш суттєві зрушення національної економіки, а саме - зміну її якісного стану.

Отже, процес інтеграції – це перехід економічної системи, однієї або декількох із одного стану (менш простого за рівнем розвитку) у більш складний шляхом об'єднання. Автори розкрили цей процес у попередніх публікаціях і визначили, що у випадку часткової інтеграції (б) створюються певні спільні економічні зони з вільним товаро-грошовим обігом, у цьому випадку економічне об'єднання відбувається через окремі ринки (товари), галузі чи території, наприклад, приграничні. При повній інтеграції (в) відбувається повне злиття економік країн, включаючи фінансові їх системи за аналогією ЄС [5]. У процесі інтеграції частиною самостійності суб'єкти, що інтегруються поступаються шляхом:

- прийняття інтеграційних умов, нормативних актів, стандартів, тощо;
- зняття певних митних бар'єрів, квот;
- реформування власної нормативної бази;
- введення загальної грошової одиниці тощо.

Важливим залишається питання про те, яким чином та чи інша країна може співпрацювати з крупними інтеграційними об'єднаннями для підвищення своєї конкурентоспроможності. Вона може, як прагнути, так і не прагнути приєднатися до цього об'єднання. Об'єднання, в свою чергу, може бажати або не хотіти бачити дану країну своїм учасником. Існують

різні приклади співпраці країн з великими регіональними об'єднаннями без формального членства в них, шляхом підписання різних угод [6, с.67].

З розвитком глобалізації в економічній сфері з'явилася потреба в інституціоналізації та створенні єдиних стандартів для ряду економічних і технологічних процесів і пов'язаної з ними в сфері правового регулювання. Національне господарство - це відкрита система, яка в тій чи іншій мірі обмінюється товарами. Послугами, капіталом робочою силою із зовнішнім світом і не може існувати без такого обміну. Воно являє собою складову частину світової відтворювальної системи. [11-13].

Подвійне розуміння сучасного світового господарства - як єдиного глобального світового комплексу та як сукупності національних господарств - зумовило виникнення у світовій літературі, так званого геоекономічного підходу. З одного боку світове господарство можна розглядати в організаційно-економічному аспекті. У цьому випадку на перший план виходить глобальне техніко-економічне поділ праці, суб'єктами якого виступають окремі підприємства. У цьому контексті ключовим предметом аналізу стають транснаціональні виробничі ланцюжки. З іншого боку, можна інтерпретувати світове господарство в товарно-вартісному аспекті, розглядаючи його як сукупність національних і регіональних господарств, як «сукупність ринків, об'єднаних в кінцеву (замкнуту) систему, що знаходиться в динамічній рівновазі». При товарно-вартісному розгляді геоекономічної структури ми виявляємо, що підприємства, вбудовані в міжнародні виробничі ланцюжки, діють в першу чергу в рамках національних ринків. На рівні національної економіки діяльність підприємств визначається дією національних економічних механізмів, що дозволяють йому відповідати вимогам міжнародної виробничого ланцюжка, в яку воно входить (тобто поставляти продукцію належної якості при витратах виробництва, що забезпечують необхідний рівень рентабельності) [7, 15-17].

Функціонуванню міжнародних виробничих ланцюжків в значній мірі сприяють різного роду економічні і політичні заходи, спрямовані на полегшення транскордонних угод. До них можна віднести:

1) зниження митні бар'єрів і регламентацію у використанні захисних заходів, забезпечення передбачуваності економічної політики тощо;

2) скасування торгово-політичних бар'єрів між окремими країнами і розвиток регіональної інтеграції; укладення угод про вільну торгівлю та валютному союзу між територіально віддаленими один від одного країнами. (В останньому випадку мова йде, як правило, про тісних економічних зв'язках порівняно невеликої країни з потужним, економічно

розвиненою державою, наприклад, угоди про вільну торгівлю США з Бахрейном, Ізраїлем, Йорданією, Марокко, Оманом, Перу або Чилі. Сюди ж можна віднести та угоди між якою-небудь розвиненою країною і одним з великих учасників світової торгівлі, як наприклад, угоди про вільну торгівлю між США та Австралією і Сінгапуром). Заходи глобального характеру сприяють оптимальному розміщенню підприємств в світових масштабах і, відповідно. Досягненню оптимальної техніко-економічної структури геоеконічного простору. Однак вони мають досить жорсткий обмежувач, який пов'язаний з підтриманням відтворювального процесу в національних господарствах як окремих осередках цього простору [8, с.39]. Якщо на порівняно низьких щаблях економічного розвитку міжнародний поділ праці існувало майже виключно у вигляді міжгалузевого поділу праці, то в міру підвищення технологічного рівня розвитку національних економік вони все глибше втягуються у внутрішньогалузеве поділ праці. Виробничий процес все більше розподіляється між різними країнами, і, відповідно, в їх зовнішній торгівлі все більшою мірою зростає питома вага внутрішньогалузевої торгівлі. Поняття внутрішньогалузевої торгівлі охоплює два різних процесу. З одного боку, це взаємний обмін готовою продукцією однієї і тієї ж галузі країнами-виробниками, що відображає різний рівень цін, якості, споживчих переваг (для предметів споживання) або відмінності в потужностях або пристосованості до використання в різних умовах. Це процес горизонтального внутрішньогалузевого товарообміну (інтеграції). Інший процес - це рух зустрічних потоків частин і компонентів, що використовуються для виробництва кінцевого продукту. Саме цей процес, іменованій вертикальною внутрішньогалузевою торгівлею, по суті товарообміну, більш відповідає інтеграційним механізмам і свідчить про найбільш глибокий міжнародний поділ праці, який перейшов в поділ самого продуктивного процесу [4, с.42].

У фундаментальному дослідженні В.Р. Сіденко «Глобалізація - європейська інтеграція - економічний розвиток: українська модель» автор стримано підходить до європейської перспективи України, вбачаючи великі витрати і ризики для національної економіки. В його уяві «найбільш оптимальний формат позиціонування України в європейській і світовій економіці - виконання ролі «моста», при формуванні сполучної ланки між європейським та євро-азійським економічними просторами, що дозволить поєднати переваги західного і східного векторів інтеграції та мінімізувати конфлікти, що випливають з дилеми різновекторності [4].

Слід зазначити, що різні країни по-різному підходять і втілюють інтеграцію своїх економічних систем в залежності від усвідомлення,

визначення, оприлюднення і захисту власних економічних інтересів через впровадження інтеграційної політики. Це дозволило нам поділити інтеграційну політику на пасивну і активну. До першої слід віднести таку, що ставить за мету і переслідує інтереси:

- інших держав, або інтеграційних об'єднань до яких вони вступають;

- вузького кола представників держави (олігархів, правлячої партії, окремих осіб);

- лише політичних угруповань, а також реалізуються під зовнішнім тиском більш сильних країн-партнерів, інтеграційного об'єднання, або інших обставин, непов'язаних з інтересами суспільства держави. Така інтеграція не призводить до отримання позитивних очікуваних економічних результатів. При пасивній інтеграції, держава не чітко – досить розмито формулює свої економічні інтереси та визначає цілі, а тим більше – терміни їх досягнення, а на передній план висувається у якості мети саме інтеграція, а не її економічні результати. Прикладом може слугувати вступ України до СОТ, від якого суспільство не отримало бажаних результатів, а, навпаки, ми відкрили, залишили без захисту свої внутрішні ринки [5].

Натомість, активна інтеграція (інтеграційна політика), проводиться під тиском досить чіткої державної соціально-економічної політики, в якій інтеграція виконує не головну, а допоміжну роль, а саме – підсилює економічні механізми активізації товаро-грошового обігу на внутрішніх ринках, розвитку її галузей ринків задля припливу капіталу у національну економіку, що має сприяти наповненню держбюджету, а також підвищенню рівня життя власного населення.

З активізацією інтеграційних процесів виникає потреба в інституціоналізації цих процесів з метою їх упорядкування і спрямування у вигідне для держави і зрозуміле для суспільства, русло. Це стосується і реформування законодавчої бази, і прийняття єдиних стандартів і модернізації системи гарантії для стимулювання залучення приватного, у першу чергу, національного, а також іноземного капіталу до національної економіки тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На підставі визначено слід підкреслити необхідність закріплення у правовій формі інтеграційних уподобань суспільства у вигляді офіційно законодавчо закріпленої державної концепції та стратегії економічної інтеграції. На наш погляд, концепція національної інтеграції має базуватись на трьох китах (базисах):

- 1) визначення та доведення до суспільства мети інтеграції;

2) усвідомлення економічних інтересів усіх верств населення та їх узгодження (гармонізацію);

3) визначення національних ресурсів, можливостей, механізмів реалізації інтеграційної мети.

Таку концепцію, яку умовно ми назвали «step by step», ми пропонуємо до розгляду (рис. 1).

Мета	Економічні інтереси	Ресурси і можливості
1. Прискорення економічного розвитку 2. Залучення інвестицій (приватних і іноземних) у економічний розвиток.	1. Визначення економічних інтересів різних соціальних верств населення 2. Визначення економічних інтересів держави, як гаранта забезпечення соціально-економічного рівня населення 3. Узгодження (гармонізація) економічних інтересів всіх рівнів	1. Визначення всіх видів ресурсів для забезпечення ефективної інтеграції (у тому складі: - матеріальних, - фінансових, - інтелектуальних

Рис. 1. Три бази концепції економічної інтеграції

Що стосується мети інтеграції, то визначаючи за таку прискорений економічний розвиток, необхідно більш детально розкрити його сутність і механізми. В авторських роботах [5, 12] визначено, що механізм прискореного розвитку в умовах ринкової економіки можливо включати й активізувати через придання внутрішнім товарним ринкам відтворювальної функції і подальшого її стимулювання. Отже, теорія стверджує, що лише через розширене відтворення капіталу у його трьох формах (вартісній, виробничій і товарній), що обертається на товарному ринку, можливе економічне зростання [10, 12, 14]. Відповідно, така ступенева назва концепції виправдовується з, одного боку, економічними законами розвитку, які стверджують, що для переходу до вищого якісного рівня розвитку економічна система (будь-якого рівня) має поступово зробити певні кроки, а саме: (1) накопичити відповідні ресурси; (2) визначити механізми їх свідомої активізації; (3) сконцентрувати, розподілити і спрямувати їх у відповідному напрямку; (4) організувати управління (впровадити постійний моніторинг, контроль, координацію, коригування при необхідності) інтеграційних процесів, тобто створити відповідну інституційну базу, включаючи розробку національних інтеграційних програм. А з іншого боку, інтеграція «step by step» передбачає покрокове втілення інтеграційних принципів на внутрішніх ринках з подальшим поступовим переходом до зовнішніх. І тут важливо визнати визначальну роль державного регулювання інтеграційних

процесів як засобу розвитку національної економіки, яка має, на наш погляд, полягати не тільки укладанні міжнародних торговельних угод, а й, що значно важливіше, у впровадженні цільових стратегій розвитку національних промислових (виробничих) галузей. Це визначають провідні світові вчені [14].

Будуючи інтеграційну стратегію на основі цих трьох базисів, ми вбачаємо, що їх принципи певним чином мають гарантувати уникнення втрат, або їх мінімізацію при інтеграції. Це пояснюється тим, що одночасно вони, по своїй суті, певним чином спрямовані на захист внутрішніх ринків, на яких діють конкурентоспроможні національні підприємства, що здатні витримувати конкуренцію з боку могутніх іноземних ТНК і підтримувати рівень національної економіки, доходів громадян, зайнятості і інші макропоказники на необхідному рівні. Отже, такі економічні здобутки досягаються, в першу чергу, шляхом активізації інтеграційних сил і механізмів на внутрішньому рівні – ринках, тобто завдяки ринковій інтеграції. Таким чином, міжнародна економічна інтеграція має базуватись на внутрішній ринковій інтеграції тобто на інтеграції національних ринків і починатися з неї поступово переходячи на зовнішній рівень.

Література

1. Бурлай Т.В . Европейская интеграция как мультисистемный институт развития: преимущества и границы эффективности /Т.В.Бурлай//Економ.теорія, Киев, 2012, №3, С.85-97.
2. Кузнецов А. Украина в глобальной экономической неволе: выход есть //2000: Еженедельник. – 2013, №24 (657), С.1-4.
- 3.Мунтиян В. Интеграционные устремления Украины и ЕС: ответственный подход /В.Мунтиян//2000: Еженедельник. – 2013, №24 (657), С.1-4.
4. Сіденко В.Р. Глобалізація-європейська інтеграція-економічний розвиток: українська модель. Т.2. Європейська інтеграція та економічний розвиток. НАНУ. Інститут економіки та прогнозування. Київ, 2011. С. 357.
5. Лисюк В.М. Ринкова інтеграція: методологія, принципи та механізми /В.М.Лисюк, Т.В.Деркач// Зб. Економічні інновації ПРРЕД, Одеса, 2015, Вип. 60, кн. 1, С.270-280.
6. Комкова Е.Г. Развитие теории международной экономической интеграции в Канаде / Е.Г.Комкова //США-Канада: економіка-політика-культура. - 2010.- №6. - С.63-78

7. Соколов В. Регіональна інтеграція та внутрішньогалузева торгівля продукцією машинобудування / Соколов В // Світова економіка і міжнародні відносини - 2012 №2. - С.38-49
8. Росія і Україна: питання соціально-економічного розвитку в кон- тексти взаємних відносин: Наукова доповідь / Під загальною ред. Л.Б. Вардомський. - М.: Інститут економіки РАН, 2013. - 60 с.
9. Дергачев В.А. Геоэкономика Украины.– (теоретические и прикладные основы). Научная монография. — Одесса: ИПРЭЭИ НАНУ, 2002. – 244 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dergachev.ru/book-15/index.html>
10. Портер М. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов. Пер с англ.-2-е изд. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2006.-454с.
11. Данкевич А.Е. Развитие интегрированных структур у сельском хозяйстве. Монография/ А.Е. Данкевич. –К.: ННЦ ІАН, 2011. -350с.
12. Лысюк В.М. Воспроизводственная функция товарных рынков /В.М.Лысюк. - Одесса, ИПРЭЭИ НАН Украины, 2011. – 225 с.
13. Олехнович Г.И. Конкурентные стратеги на мировых рынках /Г.И.Олехнович. – М., Изд. Деловой и учебной литературы, 2005. – 256 с.
14. Ха-Джун Чанг. Как устроена экономика / Ха-Джун Чанг// пер. с англ. под. науч. ред. Э. Кондукова; Москва; 2015. – 71 с. http://www.litres.ru/pages/biblio_book.
15. Бершеда Є. Інтеграція України в Європейський Союз. – У збірн. доп. на конф. Спільки економістів України «Економічні й політичні аспекти глобалізації та регіоналізації. – Київ, 2000. – 182 с. (С. 28 - 33).
16. Дзись Г. Вхождення України у світове господарство. - У збірн. доп. на конф. Спільки економістів України «Економічні й політичні аспекти глобалізації та регіоналізації. – Київ, 2000. – 182 с. (С.168 - 173).
17. Соколенко С. Характерні особливості глобалізації в ХХІ ст. та участь України в ній. У збірн. доп. на конф. Спільки економістів України «Економічні й політичні аспекти глобалізації та регіоналізації. – Київ, 2000. – 182 с. (С.4 – 18).

Abstract

Lysyuk V., Derkach T.

Institutional concept of integration of Ukrainian economy

The article describes the main conceptual ideas of economic integration and the author's vision of ability and appropriateness for their application in the national strategy of integration of Ukraine into the world economic system.